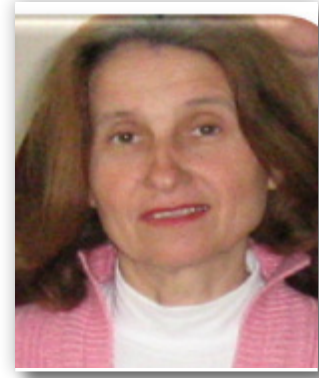

Олександра Іванівна Єнченко,
завідувач комунальної установи
«Цюрупинський районний
методичний кабінет»
Цюрупинської районної ради
м. Цюрупинськ, Україна

Любов Сергіївна Слоцька,
вихователь-методист,
спеціаліст першої категорії
Великокопанівського
ДНЗ «Ягідка»,
м. Цюрупинськ, Україна

Леся Володимирівна Оськіна,
практичний психолог, спеціаліст
Великокопанівського
ДНЗ «Ягідка»
м. Цюрупинськ, Україна

УДК 373.2:016

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ У ВЕЛИКОКОПАНІВСЬКОМУ ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ «ЯГІДКА»

В статті автори діляться опытом о создании психолого-педагогического сопровождения одарённых дошкольников в ДНЗ «Ягодка», с целью раскрытия и реализации потенциальных способностей своих воспитанников.

Ключевые слова: *способности, реализация, одарённый ребенок, развитие, динамика, детство, коммуникация.*

In the article the authors share their experience about creating psychological and pedagogical support of gifted preschool children in pre-school educational institution «Berry» the purpose of disclosing and realize the potential abilities of their students.

Key words: *abilities, implementation, gifted child, development, dynamics, childhood, communication.*

Будь-якому суспільству потрібні обдаровані діти. Завдання суспільства в тому, щоб виявити і розвинути здібності його представників. Далеко не кожна людина спроможна реалізувати свої здібності. Багато залежить від сім'ї та від навчально-виховних закладів освіти. Завдання сім'ї полягає в тому, щоб своєчасно побачити, виявити здібності дитини, завдання навчально-виховних закладів – підтримати дитину і розвинути її здібності, підготувати фундамент для того, щоб ці здібності були реалізовані.

Психологічний супровід обдарованих дітей на етапах їхнього розвитку дає змогу здійснювати

динамічне спостереження за розвитком сфер пізнання, почуттів та емоцій дітей. Обдаровані діти мають унікальні, складні характери. Вони чутливі і тому потребують особливої уваги.

Обдарованість дитини – це здібність, яка у структурі особистості дитини більш розвинена. Вищий рівень розвитку обдарованості – талант і геніальність.

За рівнем розумового розвитку виокремлюють такі типологічні групи дітей і визначено їх кількість:

- обдаровані – 2-3 відсотки;
- здібні – 15-18 відсотків;

- діти із задовільним розвитком – 50-55 відсотків;
- діти зі слабким розвитком – 10-15 відсотків.

До ранніх проявів обдарованості дитини належать:

Раннє дитинство (1-3 роки). Невгамовна цікавість, нескінченні питання, вміння стежити за кількома подіями, великий словниковий запас, захопленість словесним розфарбовуванням, розвинена мова. Підвищена концентрація уваги на одному, завзятість у досягненні результату в сфері, якою цікавиться, здібності до малювання, музики, лічби, нетерплячість і поривчастість, винахідливість і багата фантазія.

Дошкільний період (4-6 років). Відмінна пам'ять, яскрава уява, нечіткість у розмежуванні реальності і фантазії, перебільшені страхи, егоцентризм, тонка моторна координація, віддається перевага товариству старших дітей та дорослих. Доброта, відкритість, величезна допитливість, схильність до активного дослідження навколишнього, гостре реагування на несправедливість.

Обдарованість може розвиватися за сприятливих умов (турбота батьків, спеціальні програми і засоби навчання, гуманне ставлення до дитини). За словами американського психолога Наталі Роджерс, творчість дитини стимулюють психологічна безпека, безцінне прийняття її особистості, атмосфера відкритості, надання їй права на свободу і самостійність.

У Великокопанівському ДНЗ «Ягідка» для виховання обдарованих дітей використовуються корекційно-розвивальні програми, створені на основі діагностичного обстеження дітей, з урахуванням їх особливостей, нахилів та інтересів. Ці програми відображають міждисциплінарний, розвивальний характер навчання, головні ідеї пізнання, а не сукупність конкретних фактів; сприяють розвитку різних типів мислення, дослідницьких умінь, навичок самоорганізованості; вдосконаленню засобів спілкування і взаємодії з людьми.

Мета розвивально-корекційної програми: розвиток творчих та інтелектуальних здібностей у дітей дошкільного віку; створення у дошкільнят позитивного емоційного настрою та вміння звільнитися від напруги, скутості; навчання комунікативній та невербальній поведінці.

Завдання для реалізації програми:

- створити позитивний емоційний настрій;
- формувати у дітей навички ефективного спілкування;
- удосконалити зорову, слухову, тактильну пам'ять, моторику рук, мислення, зосередженість та концентрацію уваги;
- розвивати творчі здібності та уяву;
- навчати прийомам саморелаксації, зняття психом'язового напруження;
- проводити діагностики обдарованості дітей за спеціальними методиками.

На базі ДНЗ «Ягідка» створено освітні умови, основною метою яких є виявлення, навчання та розвиток обдарованих і здібних дітей. Діяльність психологічного супроводу ДНЗ спрямована на максимальний прояв природних здібностей дітей з попереднім

їх вивченням, на творчий розвиток і становлення особистості кожної дитини, з урахуванням бажань, інтересів і здібностей при збереженні права кожного на власний шлях розвитку.

Протягом 1-го півріччя з педагогічним колективом постійно проводились заходи: тренінги з проблем розвитку здібностей і виявлення обдарованих дітей, вправи «Оригінальне використання», консультування, творчі групи з моделювання досвіду роботи, тимчасові творчі групи з моделювання та впровадження інноваційного досвіду, консультаційна робота за результатами діагностики. Проведено також семінари-практикуми, на яких розглядалися питання: «Формування творчої особистості вихователя», «Творчість, як стиль життя», вправа «Поговоримо про обдарованих, талановитих, здібних дітей».

Метою психолого-педагогічних семінарів з супроводу обдарованих дітей є:

- підвищення психологічної компетентності педагогів;
- розвиток готовності до роботи з обдарованими дітьми;
- розширення діапазону творчих здібностей вихователів;
- усунення труднощів, які виникають у роботі з обдарованими дітьми.

Крім того, кожен з семінарів має свою конкретну мету. Під час проведення семінарів використовуємо різноманітні вправи, прийоми, техніки, рольові ігри та інше, що сприяють ефективному результату роботи педколективу.

У ДНЗ «Ягідка» постійно ведеться пошук обдарованих дітей та збираються відповідні банки даних. На сьогоднішній день кількість обдарованих дітей в дошкільному закладі 14 осіб. Це діти з різних вікових груп та різними здібностями. З метою виявлення здібних та обдарованих дітей, щороку проводились в дошкільному навчальному закладі: анкетування дорослих – батьків, вихователів; спостереження; діагностування, з метою виявлення здібних і обдарованих дітей, діагностика розвитку зорової та слухової пам'яті, мислення, уваги дошкільників. Тест «10 слів» (вивчення рівня розвитку слухової пам'яті), тест «10 картинок» (вивчення рівня розвитку зорової пам'яті), тест «Що зайве» (вивчення рівня розвитку мислення), тест «Коректурна проба» (вивчення рівня розвитку уваги).

Проведення корекційно-розвивальних занять. Заняття з обдарованими дітьми проводились раз на тиждень. Загальна кількість занять – 10. Корекційно-розвивальні заняття складаються з вправ та ігор.

Мета занять: стимулювання розвитку мислення, уваги, уяви у дітей дошкільного віку, розвиток творчих здібностей дошкільнят, уяви та фантазії, створення сприятливої емоційної атмосфери, зняття напруження, розвиток фантазії та творчих здібностей дошкільників:

- подорож до країни Акварелії;
- морська подорож;
- подорож до країни Золотого ключика;

- подорож до країни Гномів;
- заняття для дітей дошкільного віку з розвитку творчого мислення;
- психокорекційні заняття зниження стану психічної напруги;
- ігри та вправи для розвитку уваги, пам'яті, мислення й уяви;
- творча гра «Пластилінова ворона»;
- вправи на позитивне налаштування;
- ігрові вправи на розвиток психічних процесів;
- музикотерапія;
- арттерапія;
- пісочна терапія.

Організуючи життєдіяльність дошкільників у ДНЗ, вихователі максимально намагаються запровадити експериментування, дослідницьку роботу, театралізовану діяльність; надавати дитині можливість та право самостійно приймати рішення, виносити елементарні гіпотези, робити самостійні припущення і висновки, фантазувати, прогнозувати. Цьому допомагає гурткова робота в ДНЗ, адже гурток є самостійною додатковою формою освітнього процесу, його мета – задовольнити потреби й цікавість дитини до певного виду діяльності, розвивати її природні задатки, загальні та спеціальні здібності, своєчасно виявити обдарованість дітей.

Так у ДНЗ працюють гуртки: «Срібні дзвіночки», «Веселі казочки», «Природа і фантазія», «Екологічна лабораторія». Робота у них привчає дитину аналізувати, порівнювати, проявляти наполегливість, сприяє розвитку пам'яті, уваги, уяви і фантазії. Продуктивна діяльність дітей впливає на формування у них творчого ставлення до навколишнього світу, під час якої вони набувають певного досвіду і готуються до зміни соціального статусу.

Значну роль у процесі розвитку і навчання обдарованих дітей відіграють батьки. Тому, важливо, щоб батьки стимулювали та активно впливали на розвиток, навчання і виховання обдарованих дітей. У дошкільному закладі «Ягідка» проводяться такі форми роботи з батьками:

- забезпечення батьків методичною літературою;
- анкетування;
- діють консультаційні пункти;
- творчі виставки дітей;
- тренінг з батьками «Ефективне спілкування батьків з дітьми»;
- рекомендації батькам обдарованих дітей «Як допомогти та не зашкодити вашій дитині»;
- індивідуальні консультації для батьків;
- виготовлення інформаційних стендів.

Багато дітей нашого закладу виявляють високий ступінь обдарованості не в одній сфері, а декількох. Кожна обдарована дитина своєрідна та унікальна. Тому, не існує універсальних методів, що виявляють будь-яку обдарованість дитини. Висновки про обдарованість дитини можна робити тільки на підставі великої кількості здобутих результатів. Такі висновки не можуть бути остаточними.

Результати діагностичного обстеження дитини пізнавальної сфери показано на рисунках (див. рис. 1 – 6).

Моніторинг пізнавальної сфери за перше півріччя 2012 р. "старша група"

Рис. 1. Моніторинг пізнавальної сфери за перше півріччя 2012 н. р. старшої групи «Б»

Моніторинг пізнавальної сфери за перше півріччя 2012 р. "старша група"

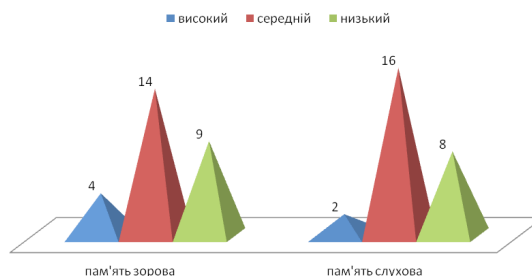

Рис. 2. Моніторинг пізнавальної сфери за перше півріччя 2012 н. р. старшої групи «А»

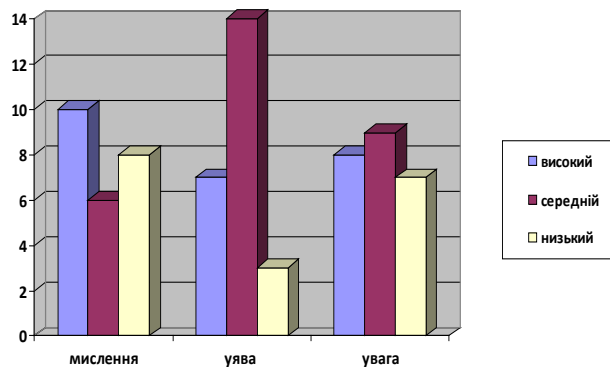

Рис. 3. Моніторинг пізнавальної сфери за перше півріччя 2012 р. середньої групи «А»

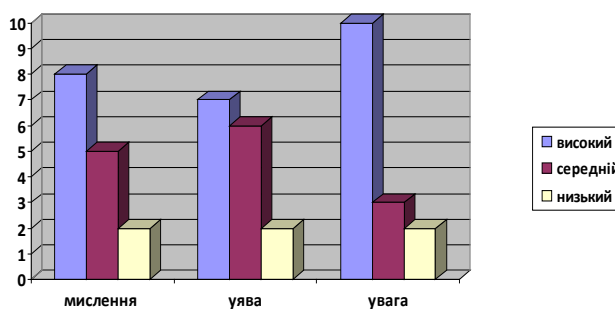

Рис. 4. Моніторинг пізнавальної сфери за перше півріччя 2012 р. середньої групи «Б»

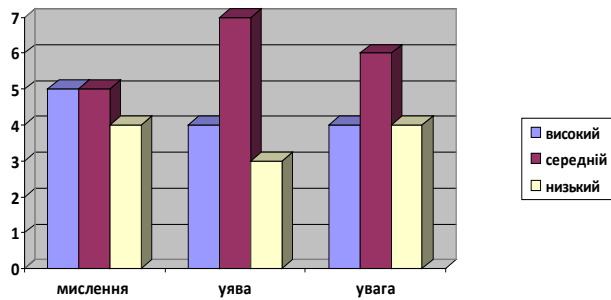

Рис. 5. Моніторинг пізнавальної сфери за перше півріччя 2012 р.

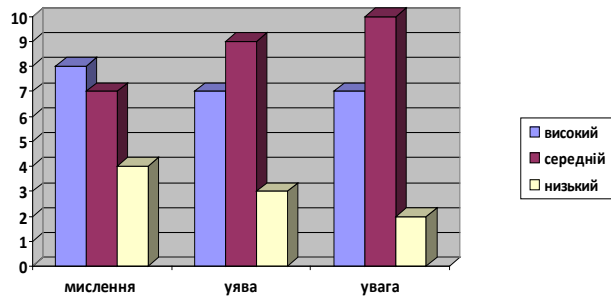

Рис. 6. Моніторинг пізнавальної сфери за перше півріччя 2012 р. молодшої групи

Враховуючи психофізіологічні особливості кожної дитини та результати розвитку когнітивної сфери діяльності, надаються методичні рекомендації батькам щодо розвитку дитини в домашніх умовах та вчасної підготовки до навчання у ЗНЗ.

Використані літературні джерела

1. Вовчик-Блакитна Л. О. Обдарованість, як норма дитячого розвитку / Леся Вовчик-Блакитна // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2011. – № 5. – С. 4–10.
2. Карпенко Н. А. Генезис розуміння батьками проявів дитячої обдарованості / Карпенко Наталія Андріївна: автореф. дис. канд. психол. наук. – К., 2009. – 21 с.
3. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / ред. та упоряд. О. Л. Кононенко. – К.: Світич, 2008. – С. 348–352.
4. Інтелектуально обдаровані дошкільнята підтримка та супровід / Ірина Карабаєва, Тетяна Яценко, Алла Пасічник. – (Бібліотека «Шкільного світу»). – К.: Шкільний світ, 2011. – 128 с. : іл.

